

De goede werken

Hand-out bij de leerdienst over zondag 23-24 van de Heidelbergse Catechismus

Zondag 11 oktober 2020, 19.00 uur

Hervormde streekgemeente Noordhorn-Saaksum

Klassieke versie

Vraag 61: Waarom zegt u dat u alleen door het geloof rechtvaardig bent?

Antwoord: Niet omdat ik vanwege de waarde van mijn geloof God welgevallig ben, maar omdat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God uitmaken, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof kan aannemen en mij toe-eigenen.

Vraag 62: Maar waarom kunnen onze goede werken geen gerechtigheid voor God of een deel daarvan zijn?

Antwoord: Omdat de gerechtigheid die voor Gods gericht kan bestaan, geheel volmaakt en in alle opzichten met de Wet van God in overeenstemming moet zijn, en ook onze beste werken in dit leven onvolmaakt en met zonden bevlekt zijn.

Vraag 63: Hoe kan het dat onze goede werken geen enkele verdienste opleveren, terwijl God ze toch in dit en in het toekomstige leven wil belonen?

Antwoord: Deze beloning komt niet voort uit verdienste, maar uit genade.

Vraag 64: Maar schept deze leer geen zorgeloze en goddeloze mensen?

Antwoord: Zeker niet, want het is onmogelijk dat iemand die door een oprecht geloof in Christus is ingeplant, geen vruchten van dankbaarheid zou voortbrengen.

Schriftlezingen: Galaten 3:1-12; Efeze 2:1-10

Zingen: Psalm 19:6 | Psalm 119:69,83 | Gezang 153:1,3,5 | Psalm 5:11,12

Thema: De goede werken

1. geen verdienste

2. maar vrucht

Eenvoudige versie (dr. W. Verboom)

Vraag 61: Waarom zeg je dat je alleen door het geloof rechtvaardig voor God bent?

Antwoord: Niet omdat ik de verlossing door Christus waard ben om mijn geloof, maar die ontvang door mijn geloof.

Vraag 62: Kun je niet door je eigen werken rechtvaardig voor God zijn?

Antwoord: Nee, want dan moesten mijn werken volmaakt zijn. Dat zijn ze niet. Ze zijn met zonden bezoedeld.

Vraag 63: Beloont God goede werken dan niet?

Antwoord: Ja, maar niet omdat ik die beloning verdien. Het gebeurt uit genade.

Vraag 64: Maakt deze leer geen zorgeloze en goddeloze mensen?

Nee, want als je oprecht in Christus gelooft, breng je ook vruchten van dankbaarheid voort. Dat zijn de goede werken.

Samenvatting van de preek

In onze maatschappij is het motto: 'voor wat, hoort wat'. Die gedachte zit er al van jongs af aan in, en wordt ook gestimuleerd: 'als jij dit voor papa doet, mag je daarna...'. Ook in de Bijbel komen we het thema 'loon naar werken' tegen; Jezus zegt Zelf dat een arbeider (in de dienst van het Evangelie) zijn loon waard is (Luk. 10:7). En zie ook wat Saul zegt tegen David in 1 Sam. 24:20: 'Moge de HEERE jou belonen voor het goede dat je mij vandaag gedaan hebt.'

1. Geen verdienste

Toch is er ook een andere bijbelse lijn, nl. die van de genade. Als het gaat om hoe wij rechtvaardig voor God zijn (denk aan de preek van vorige week, over HC vr. & antw. 60), doen onze werken er niet toe. Wij vinden dat moeilijk, wij denken dat God net zo rekent als wij. De moderne mens zegt: 'ik doe mijn best, doe niemand kwaad, geef ieder het zijne, God kan tevreden met mij zijn'. Als dat waar was, konden we zónder Zaligmaker zalig worden...

Vr. & antw. 62 laten echter zien: wij kunnen alleen door goede werken rechtvaardig voor God worden, als ze 'geheel volmaakt en in alle opzichten met de Wet van God in overeenstemming' zijn. 100% goed dus, zonder enig gebrek. Dit is een bijbelse gedachte, zie Gal. 3:10: 'Vervloekt is een ieder die niet bij alles wat geschreven staat in het boek van de wet, om dat te doen.' De HEERE

zegt: ‘wees heilig, want Ik ben heilig.’ (1 Pet. 1:16) Maar omdat ‘ook onze beste werken in dit leven onvolmaakt en met zonden bevestigd zijn’, kunnen die zelfs geen déél van de gerechtigheid voor God teweegbrengen. Dus ook niet half-half: ik een beetje, en God een beetje. Het is niet én-én, maar óf-óf: of volmaakt rechtvaardig voor God, of volkomen onrechtvaardig. Wij weten wel dat wij geen 10 zijn, maar vinden onszelf ook geen 0. Misschien een 4, 5, 6? Maar de HEERE leert ons éérs dat wij inderdaad (als het op rechtvaardig-zijn voor God aankomt) een 0 zijn, om er daarna een 1 voor te zetten: die Ene is Christus! En die 0 van ons en die 1 van Hem maakt samen: 10! Christus is niet gekomen in de wereld om onze ‘bijna voldoende’ om te toveren tot een ruime voldoende. Hij kwam om nullen (zondaren) tot tien (kinderen van God) te maken!

Vr. & antw. 61 geeft hier een belangrijke aanvulling op. Als wij dan niets kunnen bijdragen, geen enkel goed werk, hoe zit dat dan met geloof? Wij moeten toch geloven, is geloof dan geen goed werk? Dat is een dwaling die je ook onder ons wel tegen komt. Dat het gelóóf mij op zichzelf zalig maakt. Dat mijn geloof mij aangenaam, rechtvaardig, welgevallig voor God maakt. Wat een vergissing! Het geloof is niets meer of minder dan de lege hand die de bedelaar ophoudt, om het geld te ontvangen. Het geloof is de hand waarmee de drenkeling de reddingsboei aangrijpt. Komt hij aan land, dan is hij niet gered door zijn hand, maar door de reddingsboei! Zo zijn wij niet gered door ons geloof, maar door Christus. Het geloof is slechts het *middel* waarmee wij Hem aangrijpen.

Wij hebben het teveel over ‘mijn geloof’ en te weinig over ‘mijn God’ en ‘mijn Christus’. Soms neemt God van Zijn kinderen (voor hun gevoel) zelfs het geloof bijna helemaal weg, zodat ze zelfs niet meer op hun (vaste) geloofsovertuiging kunnen bouwen. Dán moeten ze bouwen op Christus alleen!

2. Maar vrucht

De vervolgvraag (vr. & antw. 64) is niet meer dan logisch: als de zaligheid helemaal van God afhangt en onze beste werken er niets aan kunnen bijdragen, wordt je daar dan niet zorgeloos en goddeloos van? Een jongere die al weet dat hij de toets gaat halen, heeft geen enkele motivatie meer om te leren, toch? Een kind dat door zijn moeder in alles wordt verwend, wordt lui en steekt zelf geen vinger meer uit. Is het zo ook met Gods kinderen: omdat Christus alles gedaan heeft, gaan ze achterover hangen, worden ze lui?

De HC antwoordt: ‘Zeker niet, want het is onmogelijk dat iemand die door een oprecht geloof in Christus is ingeplant, geen vruchten van

dankbaarheid zou voortbrengen.’ Het valt op dat het hier niet meer over *werken* (zoals in de vorige vragen) gaat maar over *vruchten*. Een werk, daarvoor moet je je inspannen, maar vruchten groeien als vanzelf. Wanneer de tak in de stam is geplant, en de boom staat in vruchtbare aarde, dan gaan er als vanzelf vruchten groeien. Wie in Christus als de wijnstok is geplant (dat is: wie door het geloof met Hem verbonden is), die draagt vanzelfsprekend vrucht, dat kan niet anders! Ef. 2:10 zegt zelfs: ‘Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, *die God van tevoren bereid heeft* opdat wij daarin zouden wandelen.’ God heeft de goede werken al klaargelegd, wij hoeven er alleen nog in te wandelen. Alles zit al in de aarde en in de stam van de plant, de vrucht hoeft alleen nog te rijpen. En, ondanks dat die vruchten onze verdienste niet zijn, wil God ze tóch belonen (vr. & antw. 63).

Weerklank 389 – naar zondag 24 van de HC

Goede werken dragen nimmer
bij tot onze zaligheid.

Zelfs de beste zijn nog immer
met Gods heil’ge wet in strijd.

Ook het loon dat God wil geven
in dit leven en hierna

is verdiend niet, maar gena.

Toch doet dit niet zorg’loos leven:

waar geloof brengt toegewijd

vruchten voort van dankbaarheid.

melodie: Gezang 173

tekst: dr. H. van ’t Veld

Om over door te denken/praten

1. Vindt u het moeilijk dat de HEERE anders ‘rekent’ dan wij als het op rechtvaardigheid aankomt? Waarom wel/niet?
2. Stemt u ermee in dat u voor Gods heilig aangezicht in uzelf een 0 bent? Wat doet het u dat God van nullen tieners maakt?
3. Wij moeten minder spreken over ‘mijn geloof’ en meer over ‘mijn God’ en ‘mijn Christus’. Want ons geloof maakt ons niet zalig, maar Christus! Hebt u dit punt uit de preek begrepen? Reageer er eens op.
4. Herkent u dat God Zijn kinderen soms (voor hun gevoel) hun geloof afneemt, zodat ze Hem alleen overhouden?
5. Ziet u in uw eigen leven ‘vruchten van dankbaarheid’?